

Bruxelles, 7.6.2017
COM(2017) 295 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Lansarea Fondului european de apărare

INTRODUCERE

UE se confruntă cu creșterea instabilității și a numărului conflictelor din vecinătatea sa și apar noi amenințări la adresa securității. Este puțin probabil ca această situație să se schimbe în viitorul apropiat. Tot mai mulți cetățeni își îndreaptă privirile către Europa pentru protecție în interiorul și în afara frontierelor sale, întrucât amploarea acestor provocări este de așa natură încât niciun stat membru nu le poate aborda cu succes pe cont propriu.

Securitatea cetățenilor europeni este, în primul rând, o responsabilitate europeană. Recunoscând acest fapt, statele membre reinvestesc în apărare. Cele 28 de state membre ale UE cheltuiesc 1,34 % din PIB pentru apărare (pentru UE27, cifra este de 1,32 %), însă există o nevoie clară de a face mai mult în această privință.

Pentru a fi pregătită să facă față amenințărilor de mâine și pentru a-și proteja cetățenii, Europa trebuie să își consolideze autonomia strategică. Acest lucru necesită dezvoltarea de tehnologii cheie în domenii critice și de capacități strategice pentru a asigura o poziție de lider în domeniul tehnologic. Cooperarea la toate nivelurile reprezintă singura modalitate de a satisface așteptările cetățenilor UE. Prin încurajarea cooperării, Uniunea Europeană poate contribui la maximizarea producției și a calității investițiilor statelor membre în domeniul apărării.

Din acest motiv, politica de apărare a fost identificată ca fiind unul dintre domeniile de acțiune prioritare în orientările politice ale președintelui Juncker. În 2016, Uniunea Europeană a pus bazele unei politici europene de apărare mai puternice. În cadrul unui amplu pachet de măsuri în domeniul apărării, ca urmare a Strategiei globale a UE în domeniul securității și apărării, Comisia a adoptat Planul de acțiune european în domeniul apărării (EDAP)¹.

Acest plan de acțiune stabilește măsurile necesare pentru a atinge un nivel mai ridicat de cooperare europeană în domeniul apărării și pentru a sprijini competitivitatea industriei europene de apărare. El a propus instituirea unui Fond european de apărare. Fondul ar trebui să sprijine statele membre pentru a generaliza cooperarea și, astfel, pentru a dezvolta și a obține capacități de apărare strategice cheie. Consiliul European a salutat inițiativa, precum și intenția Comisiei de a prezenta propuneri pentru crearea unui Fond european de apărare în prima jumătate a anului 2017².

Acum este momentul să se acționeze cu privire la mandatul respectiv. Timpul trece foarte repede. Implementarea Fondului european de apărare trebuie avansată ca prioritate.

Lucrările progresează în ceea ce privește pregătirea componentei de cercetare a Fondului european de apărare. Comisia înaintează astăzi o propunere legislativă privind un Program european de dezvoltare industrială în domeniul apărării. Propunerea este rezultatul unui dialog intens cu toate părțile interesate, în special cu statele membre. Cooperarea cu Înaltul Reprezentant și cu AEA a fost strânsă. Comunicarea de față prezintă, de asemenea, instrumente pentru a promova achiziționarea în comun a capacităților de apărare de către statele membre. Vor fi luate noi măsuri în fazele ulterioare de instituire a fondului.

Fondul european de apărare trebuie să devină un factor cheie pentru viitorul sistemului de apărare european. El va sprijini nivelul ambițiilor asupra căruia va conveni Uniunea atunci

¹ COM (2016) 950.

² A se vedea punctul 12 din Concluziile Consiliului European din 15 decembrie 2016.

când analizează diferite scenarii pentru o Uniune Europeană a Securității și a Apărării, astfel cum figurează în documentul de reflecție privind viitorul sistemului de apărare european³.

1. De ce avem nevoie de un Fond european de apărare?

În pofida mai multor inițiative în ultimii ani, peisajul din industria de apărare europeană este caracterizat de niveluri insuficiente și de o calitate scăzută a investițiilor în dezvoltarea și în achiziționarea în comun de viitoare capacități. Statele membre nu sunt suficient de cooperante, mai mult de 80 % din procedurile de achiziții publice și peste 90 % din activitățile legate de cercetare și de tehnologie desfășurându-se la nivel național. Gradul de fragmentare rămâne ridicat. În Europa există 178 de tipuri diferite de sisteme de armament în comparație cu 30 în Statele Unite ale Americii. Prea puțină coordonare în planificarea în domeniul apărării duce la o utilizare ineficientă a banilor contribuabililor, la duplicarea inutilă și la desfășurarea ineficientă a forțelor de apărare. Există mari diferențe în ceea ce privește nivelul cheltuielilor în materie de apărare între statele membre. O solidaritate consolidată, inclusiv prin implicarea bugetului Uniunii, este necesară pentru a furniza capacități de apărare comune.

La nivelul UE: Comisia, Înaltul Reprezentant/Vicepreședintele și Agenția Europeană de Apărare (AEA) pot să ajute în mod semnificativ statele membre în ceea ce privește planificarea coordonată și dezvoltarea în comun a capacităților viitoare. Următoarele etape vor fi semnificative:

- Identificarea sistematică a priorităților în ceea ce privește capacitățile de apărare europene, pe baza noului nivel de ambiție al UE în materie de securitate și de apărare. Acest nivel de ambiție s-a bazat pe strategia globală a UE și a fost aprobat de Consiliul European⁴. Planul de dezvoltare a capacităților, astfel cum a fost revizuit în 2018, va fi cheia de referință la nivelul UE. Dacă este cazul, vor fi luate în considerare și inițiative de cooperare regionale și internaționale care contribuie la punerea în aplicare a priorităților UE.
- O mai mare transparență și orientare politică în ceea ce privește planificarea capacităților naționale. Procesul anual coordonat de revizuire privind apărarea (CARD) va favoriza o mai bună coordonare pentru planificarea apărării la nivel național și o consolidare a cooperării europene în materie de apărare.
- Mecanismele de finanțare comună, astfel cum sunt prevăzute în cadrul Fondului european de apărare, ar trebui să realizeze o trecere structurală la o cooperare mai amplă în domeniul apărării.

Coordonarea deciziilor de investiții necesită o definiție comună a necesităților și priorităților. Acestea vor rămâne de competența statelor membre. Unele dintre aceste priorități au fost deja identificate, cum ar fi sistemele de aeronave pilotate de la distanță (dronile), capacitatea de alimentare în zbor, comunicarea prin satelit și securitatea cibernetică⁵. Aceste axe au fost confirmate prin Strategia globală a UE, care a identificat domeniile prioritare ale capacităților suplimentare în care Europa trebuie să investească și să promoveze dezvoltarea colaborativă, inclusiv: recunoaștere, informații și supraveghere, accesul autonom la spațiu și observarea permanentă a Pământului, precum și securitatea maritimă.

³ A se vedea documentul de reflecție privind viitorul sistemului de apărare european, COM(2017)315.

⁴ Concluziile Consiliului European din 15 decembrie 2016 și concluziile Consiliului din 14 noiembrie 2016 privind punerea în aplicare a EUGS în domeniul securității și apărării.

⁵ A se vedea Concluziile Consiliului European din 20 decembrie 2013.

O mai bună coordonare a investițiilor între statele membre pe parcursul întregului ciclu industrial este crucială, de la cercetare la dezvoltarea de prototipuri și la achiziția de capacități de apărare. Acest lucru ar contribui la o eficiență sporită a cheltuielilor naționale pentru apărare, ar maximiza inovarea prin obținerea unor economii de scară, ar reduce riscul de suprapunere, ar promova interoperabilitatea între forțele armate și ar încuraja o standardizare a echipamentului la un nivel mai mare. De asemenea, această abordare ar permite partajarea costurilor și a riscurilor.

Acesta este motivul pentru care Fondul european de apărare își propune să ofere stimulentele necesare în fiecare etapă a ciclului industrial. Prin urmare, principala măsură a succesului său va fi o creștere semnificativă a procentului de proiecte de cooperare în domeniul apărării în cheltuielile totale de apărare⁶. Fondul trebuie să contribuie la dezvoltarea de competențe tehnologice și să ofere stimulente pentru construirea de lanțuri de aprovizionare transfrontaliere integrate și competitive. Posibilele complementarități cu utilizarea civilă și cu programele de sprijin civil europene corespunzătoare vor fi examinate pe parcursul întregului ciclu de planificare și de furnizare. Acest lucru va asigura cea mai eficientă utilizare și complementaritatea resurselor europene pentru cercetarea în scopuri civile și militare și pentru eforturile de inovare și de dezvoltare. O importanță deosebită va avea, de asemenea, complementaritatea cu alte politici ale UE în materie de securitate, inclusiv în materie de securitate cibernetică.

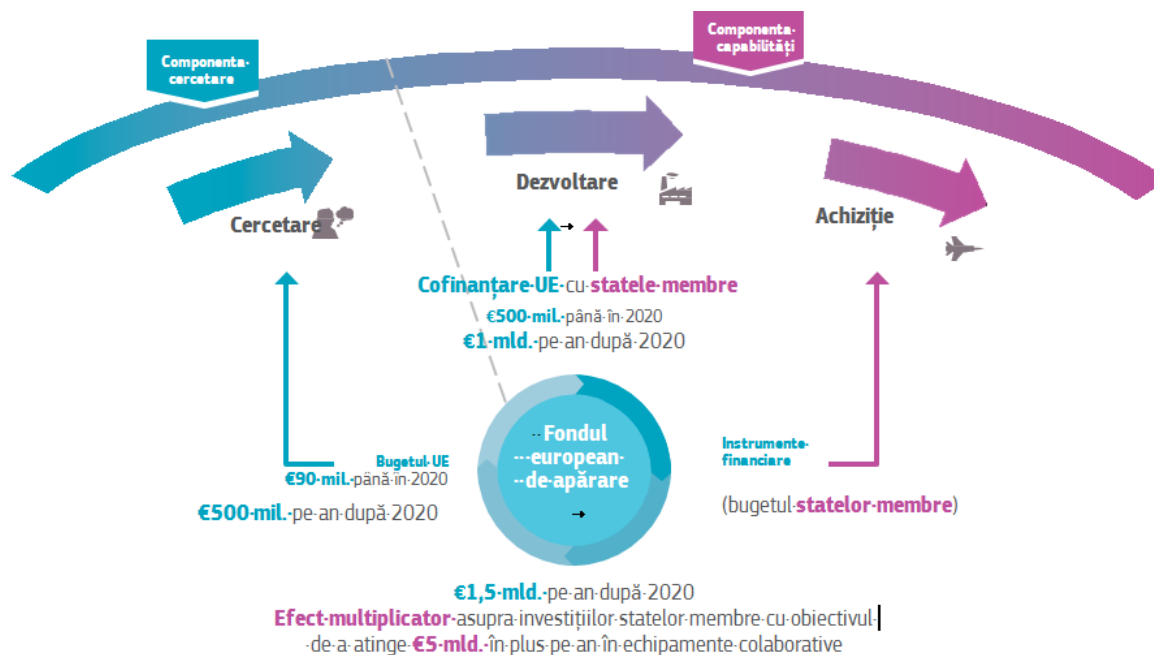
2. Ce este Fondul european de apărare?

Fondul european de apărare este alcătuit din două componente distincte, dar complementare din punct de vedere juridic (a se vedea figura 1). Ambele sunt puse în aplicare în mod treptat. Componentele vor fi coordonate de un comitet de coordonare, care reunește Comisia, Înalțul Reprezentant, statele membre, Agenția Europeană de Apărare, precum și industria, după caz. Sprijinul oferit de bugetul UE va fi adaptat în funcție de faza ciclului industrial în cauză.

Diferitele programe și instrumente dezvoltate în cadrul componentei de cercetare și al celei de capacități vor fi favorabile incluziunii și deschise pentru participarea beneficiarilor din toate statele membre. Este esențial ca toate întreprinderile, indiferent de dimensiunea lor și de locul în care se află în Uniune, să poată beneficia de instrumentele disponibile. IMM-urile, aflate în centrul inovării în Europa și fiind esențiale pentru lanțurile de aprovizionare, ar trebui să beneficieze în mod special de cele descrise mai sus.

⁶ Ponderea actuală a achizițiilor europene de echipamente de apărare pentru proiecte de colaborare este de aproximativ 22,1 %. Dintre aceste proiecte de colaborare, 90 % se desfășoară la nivel european, ceea ce corespunde unei investiții de 5,1 miliarde EUR.

Figura 1: Fondul european de apărare

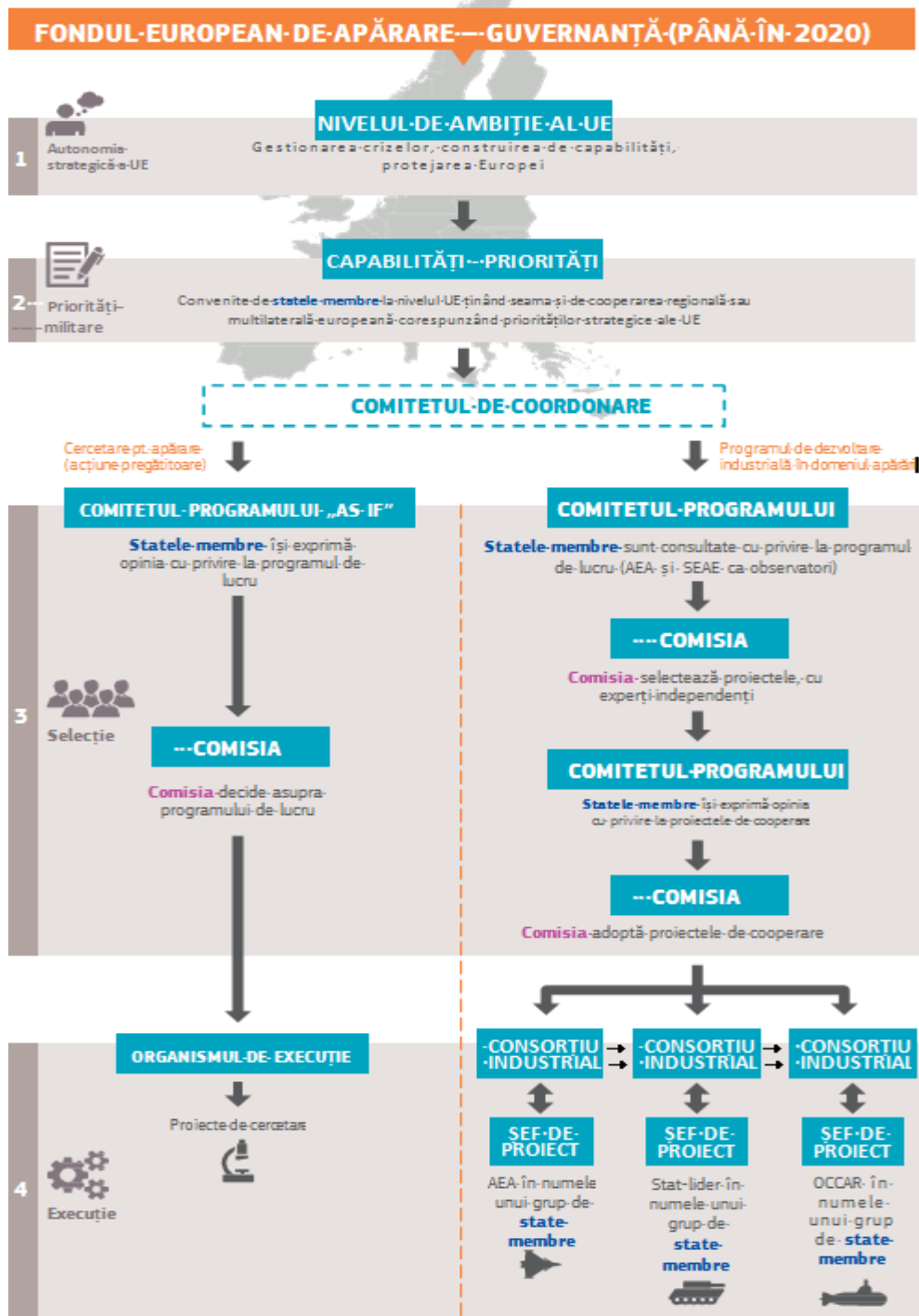
Componenta de cercetare începe deja să finanțeze cercetarea colaborativă în materie de produse și de tehnologii inovatoare în domeniul apărării la nivelul UE. Primii pași către viitorul program au fost deja făcuți odată cu lansarea proiectului-pilot și cu lansarea acțiunii pregătitoare, cu un buget total preconizat de 90 de milioane EUR pe o perioadă de trei ani⁷. Proiectele pe care le finanțează, care pot include proiecte dezvoltate în cadrul cooperării structurate permanente (PESCO), iau în considerare prioritățile convenite în materie de capabilități de apărare de către statele membre în cadrul UE. Finanțarea va fi integral din bugetul UE prin intermediul unui program specific al UE în contextul următorului cadru financiar multianual (CFM). Bugetul estimat va fi de aproximativ 500 de milioane EUR pe an. Propunerea care a stat la baza acestui program de cercetare în domeniul apărării va fi prezentată în cursul anului 2018, pentru a fi operațională la 1 ianuarie 2021. Viitorul program de cercetare în domeniul apărării va beneficia de o structură de guvernare personalizată, care să reflecte particularitățile sectorului apărării. Aceasta va fi concepută în lumina experienței dobândite în urma proiectului-pilot, a acțiunii pregătitoare și a structurilor de guvernare din cadrul programului Orizont 2020.

Componenta de capabilități, care trebuie să vizeze o sumă de referință de 5 miliarde EUR pe an pe termen mediu, va sprijini dezvoltarea și achiziționarea în comun a capabilităților de apărare esențiale. Acestea vor respecta prioritățile convenite în materie de capabilități de apărare de către statele membre în cadrul UE. Deși contribuțiile pentru componenta de capabilități provin în principal de la statele membre, bugetul UE va încuraja cooperarea în domeniul apărării prin reducerea riscului de la începutul ciclului de dezvoltare industrială. Astfel de contribuții, furnizate prin intermediul Programului de dezvoltare industrială în domeniul apărării, vor sprijini competitivitatea industriei europene de apărare. Ele vor atrage finanțare din partea statelor membre în sprijinul industriei europene de apărare care lansează și execută proiecte de dezvoltare în cooperare. Cerința referitoare la un angajament de finanțare comună pentru dezvoltarea în continuare și achiziționarea produsului sau tehnologiei finale de către statele membre va direcționa finanțarea și investițiile UE către proiecte viabile

⁷ C(2017) 2262.

în domenii prioritare. Un set de instrumente financiare flexibile va oferi o serie de opțiuni pentru a ține seama de diversele nevoi ale statelor membre în ceea ce privește lansarea de programe de dezvoltare colaborativă după faza de prototip, precum și în vederea achizițiilor în comun.

Figura 2: Guvernanța Fondului european de apărare până în 2020

3. Către componenta de cercetare a fondului: sprijinirea cercetării în materie de produse și de tehnologii de apărare

Cercetarea în domeniul apărării este esențială pentru dezvoltarea viitoarelor capacități-cheie și, prin urmare, pentru reducerea decalajelor tehnologice emergente și a viitoarelor amenințări

la adresa securității cu care se confruntă Europa. Ea contribuie la dezvoltarea cunoștințelor tehnologice și a competențelor de bază.

Comisia va mobiliza fonduri ale UE pentru a valorifica și a completa programele naționale de cercetare în domeniul apărării. Accentul se va pune pe cercetarea colaborativă în domeniul apărării, pe activitățile de dezvoltare tehnologică și pe stimularea cooperării între actorii din domeniul cercetării și tehnologiei din întreaga Europă, luând în considerare prioritățile în materie de capabilități de apărare convenite de statele membre în cadrul UE. Se va urmări o abordare în două etape: acțiunea pregătitoare inițială privind cercetarea în domeniul apărării va duce la un program UE de cercetare în domeniul apărării mai substanțial în contextul următorului CFM.

a. Acțiune pregătitoare privind cercetarea în materie de apărare

Decizia de finanțare privind acțiunea pregătitoare pentru cercetarea în domeniul apărării a fost adoptată la 11 aprilie⁸. Împreună cu acest proiect-pilot, bugetul UE va sprijini pentru prima dată acțiuni în domeniul cercetării și tehnologiei în materie de apărare.

Un buget de 25 de milioane EUR a fost convenit pentru 2017. Comisia a propus un buget de 40 de milioane EUR pentru 2018 și de 25 de milioane EUR pentru 2019 (90 de milioane EUR în total). Acțiunea pregătitoare va viza domeniul de cercetare⁹ care sunt critice pentru realizarea de progrese în dezvoltarea sistemelor de apărare esențiale. Pe baza priorităților stabilite de statele membre, inclusiv prin intermediul AEA, acestea sunt: un proiect de cercetare în domeniul apărării prin demonstrator tehnologic și o serie de acțiuni în domeniul tehnologiilor critice pentru apărare, în domeniul tehnologiilor disruptive viitoare și emergente, al standardizării și al interoperabilității. Previzunea tehnologică strategică va fi, de asemenea, finanțată.

AEA gestionează punerea în aplicare a programelor anuale de lucru ale acțiunii pregătitoare în numele Comisiei, în conformitate cu acordul de delegare semnat la 31 mai. Agenția dispune de expertiză și experiență valoroasă pentru organizarea și gestionarea proiectelor de cercetare în domeniul apărării. În plus, AEA a sprijinit statele membre și Comisia în definirea temelor de cercetare și va sprijini exploatarea rezultatelor activităților de cercetare.

La punerea în aplicare a acțiunii pregătitoare, Comisia va fi asistată de un grup de experți din statele membre și de către un grup consultativ care reunește experți din partea industriei, a mediului academic, a organizațiilor de cercetare și tehnologie, a AEA și a SEAE.

Modalitățile de punere în aplicare specifice au fost elaborate în strânsă colaborare cu statele membre și cu industria de apărare, pentru a reflecta particularitățile activităților de cercetare în domeniul apărării. Sprijinul UE va fi în principal sub formă de granturi. Primele cereri de propuneri sunt publicate astăzi. Propunerile vor fi evaluate pe baza următoarelor criterii: excelența, impactul, precum și calitatea și eficiența punerii în aplicare. Acestea vor fi revizuite, în ceea ce privește implicațiile etice, juridice sau aspectele societale, de către un grup de experți în aspectele etice și juridice din domeniul apărării.

Semnarea primelor acorduri de subvenționare este prevăzută să aibă loc până la sfârșitul anului 2017. Comisia va revizui anual progresele înregistrate în punerea în aplicare a acțiunii pregătitoare.

⁸ C(2017) 2262.

⁹ Aceste acțiuni vor fi identificate în cadrul unor grupuri tehnologice de platforme autonome, C4ISR (comandă, control, comunicații, computere, servicii de informații, supraveghere și recunoaștere), efecte, protecția forțelor și sistemele de echipamente pentru soldați (*Soldier Systems*).

Obiectivele atinse:

- acord cu Parlamentul European și cu Consiliul cu privire la 25 de milioane EUR pentru acțiunea pregătitoare pentru 2017;
- adoptarea unor decizii de finanțare pentru lansarea acțiunii pregătitoare;
- acordul privind programul de lucru și condițiile de participare (reflectate în cadrul cererilor de propuneri și în modelul de acord de finanțare);
- semnarea acordului de delegare cu Agenția Europeană de Apărare;
- publicarea primelor cereri de propuneri. Cererile se concentrează în primul rând pe un demonstrator tehnologic pentru sisteme fără personal într-un mediu naval și pe protecția forțelor și sisteme de echipamente pentru soldați.

Etapele următoare:

- semnarea primelor acorduri de grant - decembrie 2017;
- asigurarea bugetului pentru anii 2018 și 2019, pentru a atinge 90 de milioane EUR în total în perioada 2017-2019.

b. Calea către un program dedicat al UE de cercetare în domeniul apărării

Deși este un prim pas esențial, acțiunea pregătitoare va rămâne limitată în timp și în ceea ce privește domeniul de aplicare. Obiectivul său va fi acela de a demonstra valoarea adăugată a cercetării și tehnologiei în materie de apărare finanțate de UE și de a deschide calea către un program dedicat al UE de cercetare în domeniul apărării în contextul următorului CFM (după 2020). O consultare amplă cu toate părțile interesate, inclusiv cu instituțiile europene, trebuie să însoțească această tranziție. Pentru a sprijini acest dialog, Comisia va consulta grupul de experți instituit în contextul acțiunii pregătitoare cu privire la principalele elemente ale viitorului program de cercetare în domeniul apărării.

Viitorul program de cercetare în domeniul apărării se va concentra pe activități de cercetare direcționate care sprijină dezvoltarea de tehnologii inovatoare și de produse din domeniul apărării. Programul trebuie să acționeze pe bază de capabilități și să se concentreze pe tehnologiile critice pentru apărare, precum și pe cercetarea de explorare și disruptivă, care au potențialul de a consolida poziția de lider tehnologic a industriei europene de apărare. Statele membre vor identifica, cu sprijinul AEA, prioritățile în materie de capabilități de apărare, precum și prioritățile privind cercetarea și tehnologia. Comisia va lua în considerare aceste două tipuri de priorități în cadrul viitorului program de cercetare în domeniul apărării. Proiectele vor fi selectate cu ajutorul unor experți, pe baza unor criterii definite, cum ar fi excelența și impactul, și de regulă necesită colaborare transnațională. Viitorul program ar trebui să atragă o largă participare a diferitelor părți interesate, inclusiv a IMM-urilor.

Va trebui stabilită relația cu succesorul programului Orizont 2020. Finanțarea programului de cercetare în domeniul apărării ar trebui să fie distinctă și să nu aducă atingere programului de cercetare civilă.

Pentru a satisface așteptările cetățenilor și pentru a reflecta nivelul înalt de ambiție, viitorul program de cercetare în domeniul apărării are nevoie de un buget ambițios. În ceea ce privește planul european de acțiune în domeniul apărării, Comisia a indicat o sumă de referință de 500 de milioane EUR pe an. Acest lucru ar face din UE unul din cei mai mari investitori în cercetarea și tehnologia de apărare din Europa, precum și cel mai mare investitor în colaborarea în materie de cercetare.

Experiența în gestionarea proiectului-pilot și a acțiunii pregătitoare vor furniza orientări cu privire la viitorul rol al AEA și la guvernanta globală a viitorului program în cadrul programului ulterior de monitorizare a rezultatelor. Deși se va ține seama de structurile și de expertiza existente, vor fi examinate totuși diverse opțiuni cu scopul de a asocia părțile interesate din industrie la pregătirea și punerea în aplicare a programului.

Etapele următoare:

- menținerea dialogului cu statele membre, Parlamentul European, Consiliul, Agenția Europeană de Apărare, industria, organizațiile din domeniul cercetării și tehnologiei și alte părți interesate să contribuie la pregătirea programului;
- adoptarea propunerii, însoțită de o evaluare a impactului, în 2018, având în vedere următorul CFM;

4. Către componenta de capabilități a fondului: promovarea dezvoltării comune și a achiziționării în comun a capabilităților de apărare esențiale

Argumentele economice pentru dezvoltarea și achizițiile în comun sunt puternice, dar la fel sunt și provocările. Cooperarea în materie de dezvoltare și de achiziții necesită o evaluare comună a amenințărilor și a necesităților, precum și un parteneriat eficace între statele membre și industria de profil. Investițiile comune, în stadiul de dezvoltare sau de achiziție, necesită de asemenea un nivel de sincronizare între ciclurile bugetare și cele de planificare a apărării la nivel național. Costurile inițiale ridicate și termenele lungi ale proiectelor pot descuraja unele decizii importante legate de investiții.

Unele proiecte de dezvoltare în domeniul apărării care sunt esențiale pentru furnizarea unor capabilități-cheie în viitor nu au fost desfășurate, în pofida etapelor inițiale de cercetare și tehnologie deja finanțate. Prin urmare, este deosebit de important să se reducă distanța dintre cercetare și dezvoltare, adică să se asigure că rezultatele cercetării sunt transformate în capabilitatea necesară. Într-adevăr, această fază a ciclului presupune riscuri de ordin tehnic și financiar semnificative pe care este posibil ca statele membre să nu dorească sau să nu fie capabile să și le asume. Dezvoltarea și testarea de prototipuri, în special, implică costuri inițiale mari, în timp ce riscurile tehnologice în această etapă rămân semnificative. În programele colaborative, aceste provocări sunt mai ușor de depășit, ceea ce conduce adesea la implementarea cu succes a capabilităților de ultimă oră care sunt utilizate în prezent în cadrul forțelor armate ale statelor membre.

Colaborarea europeană în domeniul tehnologiei rachetelor este un exemplu elocvent: investiții precum rachetele de croazieră Storm Shadow / SCALP sau rachetele aer-aer Meteor și IRIS-T arată că programele colaborative pot contribui în mod semnificativ la realizarea de economii de scară, la standardizare și la interoperabilitate.

Rachetele Meteor, care au intrat în exploatare în forțele armate aeriene suedeze în 2016, sunt considerate ca fiind unele dintre cele mai capabile rachete aer-aer cu raza de acțiune dincolo de raza vizuală. Acestea au fost dezvoltate pentru a răspunde nevoilor din șase state membre (Regatul Unit, Germania, Franța, Italia, Spania și Suedia) și vor echipa cel puțin trei platforme europene¹⁰.

¹⁰ Eurofighter Typhoon, Dassault Rafale și Saab Gripen. Integrarea lor este, de asemenea, prevăzută pe Lockheed F-35 Lightning II.

Proiectele precum Eurofighter Typhoon arată, de asemenea, că programele europene colaborative în domeniul apărării pot genera beneficii economice mai mari. Un studiu cu privire la programul Typhoon¹¹ estimează că acesta a sprijinit aproximativ 100 000 de locuri de muncă în statele membre participante, cu un procent ridicat de lucrători cu înaltă calificare. Programul a generat beneficii tehnologice și conexe importante, precum și competențe care sunt în mare măsură transferabile către alte sectoare și chiar a contribuit la introducerea unor practici comerciale moderne în industrie.

Impactul componentei de capacități asupra competitivității industriei europene de apărare:

- Identificarea priorităților strategice, în special prin Planul de dezvoltare a capacităților, combinată cu un sistem de finanțare multianual, ar trebui să încurajeze întreprinderile să investească în inovare.
- Componenta de capacități ar facilita luarea deciziilor politice de a lansa programe de cooperare, ar accelera executarea acestora și promovarea inovării în lanțurile de aprovizionare europene în materie de apărare.
- Componenta de capacități ar trebui să încurajeze punerea în comun a cererii care va conduce în cele din urmă la întreprinderi comune în industrie și la consolidarea potențială a peisajului industrial european.
- Componenta de capacități ar trebui să încurajeze achiziționarea în comun, care va permite industriei europene de apărare să realizeze economii de scară și, prin urmare, va spori competitivitatea globală a industriei europene de apărare.

a. Promovarea dezvoltării comune prin programul european de dezvoltare industrială în domeniul apărării

Componenta de capacități va fi ghidată de statele membre și de nevoile și resursele acestora. Cu toate acestea, UE poate completa programele naționale de finanțare și poate oferi stimulente pentru lansarea proiectelor colaborative de dezvoltare. Propunerea de astăzi de regulament al Parlamentului European și Consiliului de instituire a unui program european de dezvoltare industrială în domeniul apărării reprezintă un pas important în această direcție. Comisia prevede un buget de 500 de milioane EUR pentru doi ani, cu 245 de milioane EUR pentru 2019 și 255 de milioane EUR pentru 2020.

Programul european de dezvoltare industrială în domeniul apărării va cofinanța o parte din costurile de dezvoltare. O sumă de 500 de milioane EUR din cadrul programului ar putea, prin urmare, să conducă la o investiție totală de cel puțin 2,5 miliarde EUR pe parcursul celor doi ani de colaborare în faza de dezvoltare a capacităților de apărare.

Programul european de dezvoltare industrială în domeniul apărării va sprijini industria în faza de dezvoltare pentru investiții colective în produse și tehnologii de vârf. Programul ar putea sprijini, de asemenea, extinderea inovării comerciale în proiectele de apărare viitoare, cum ar fi volumele mari de date, inteligența artificială, robotica, apărarea cibernetică și *supercomputing*.

Proiectele dezvoltate în cooperare cu beneficiarii programului vor contribui la îndeplinirea intereselor de securitate și de apărare ale statelor UE, în special având în vedere prioritățile legate de capacități stabilite de comun acord de către statele membre la nivelul UE (prin intermediul Planului de dezvoltare a capacităților), ținând cont, de asemenea, de cooperarea

¹¹ Hartley, *The industrial and economic benefits of Eurofighter Typhoon*, University of York, York, 2008.

regională sau multilaterală europeană care corespunde priorităților strategice ale UE. Având drept obiectiv creșterea competitivității industriei noastre de apărare, acestea ar trebui să contribuie la atingerea nivelului de ambiție în materie de securitate și de apărare, așa cum reiese din strategia globală a UE privind politica externă și de securitate în ceea ce privește gestionarea situațiilor de criză și protecția în Europa.

Programul va veni în completarea componentei de cercetare prin sprijinirea acțiunilor care se concentrează asupra activităților post-cercetare, pe baza unor cerințe tehnice comune. El va ajuta industria să lanseze programe colaborative de dezvoltare sau să le actualizeze pe cele existente prin acțiuni care sprijină definirea unor cerințe tehnice, studiile de fezabilitate și dezvoltarea de prototipuri și testarea. Programul poate fi de asemenea utilizat pentru provocările tehnologice și industriale la nivelul UE, pentru a profita de diversitatea bazei tehnologice și industriale europene. El ar trebui să sprijine IMM-urile inovatoare și să faciliteze integrarea acestora în lanțurile de aprovizionare europene. Ar trebui să reducă fragmentarea, care poate împiedica dezvoltarea economiilor de scară și utilizarea la nivel transfrontalier. În special, sprijinul financiar poate fi sub formă de granturi sau de instrumente financiare. Programul european de dezvoltare industrială în domeniul apărării va cofinanța doar o parte din costurile de dezvoltare.

Inițial, programul va acoperi perioada 2019-2020. Doar proiectele la care participă cel puțin trei întreprinderi din cel puțin două state membre vor fi eligibile. Proiectele colaborative pot fi gestionate de un responsabil de proiect selectat de către statele membre care cofinanțează proiectul. Programul va acoperi diferite tipuri de proiecte. El ar trebui să aducă beneficii atât pentru întreprinderile mari, cât și pentru IMM-urile din sectorul apărării, asigurând incluziunea în ceea ce privește întreprinderile și statele membre. Astfel, programul va consolida cooperarea transfrontalieră dintre industrie și va contribui la competitivitatea întregului sector industrial de apărare. Din acest motiv, o parte din bugetul general ar trebui să vină în sprijinul acțiunilor care permit participarea transfrontalieră a IMM-urilor.

Un program mai substanțial va fi pregătit în contextul următorului CFM, ținând seama de experiența inițială. Viitorul program poate permite includerea unei game mai largi de proiecte față de situația din cadrul programului actual, având în vedere domeniul de aplicare și durata limitate.

În ceea ce privește guvernanta, Comisia va fi responsabilă de execuția generală a programului. Aceasta poate totuși să înncredințeze anumite sarcini organismelor de execuție. Agenția Europeană de Apărare va juca un rol esențial în identificarea priorităților privind capacitățile, precum și în ceea ce privește armonizarea cerințelor tehnice. Ea va participa în calitate de observator la comitetul programului, compus din reprezentanți ai statelor membre, precum și în cadrul unui grup consultativ format din reprezentanți ai industriei și experți din sectorul apărării. În plus, Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) va fi implicat în program, inclusiv în activitatea comitetului programului, în conformitate cu normele aplicabile. Comitetul programului va prezenta un aviz referitor la programul anual de lucru și la acordarea de finanțare pentru acțiunile de cooperare selectate de Comisie.

Programul asigură sinergii cu pilonul privind capacitatea al cooperării structurate permanente (PESCO). PESCO este unul dintre instrumentele-cheie din tratat care contribuie la realizarea nivelului de ambiție al UE în domeniul securității și apărării și la consolidarea capacității operaționale a UE și sprijină o mai bună cooperare și eficiență în dezvoltarea capacităților de apărare. Proiectele dezvoltate în cadrul PESCO ar asigura o cooperare consolidată continuă între întreprinderile din diferite state membre și ar contribui în mod direct la obiectivele programului, care prevede o rată mai ridicată de finanțare pentru astfel de proiecte.

Cu toate acestea, întrucât programul vizează o gamă mai largă de proiecte, o participare la PESCO nu va fi o condiție prealabilă pentru obținerea de sprijin în cadrul programului. Alte proiecte care contribuie la dezvoltarea de priorități în materie de capacități convenite de comun acord, inclusiv proiecte desfășurate în cadrul AEA sau pe baza cooperării regionale, în concordanță cu interesele de securitate și de apărare ale UE pot fi, de asemenea, luate în considerare pentru acordarea de sprijin.

Etapele următoare:

- Discuții cu statele membre pentru a începe pregătirea de conducte de posibile proiecte care ar putea beneficia de sprijin în temeiul programului european de dezvoltare industrială în domeniul apărării.
- O examinare și o adoptare rapidă de către colegiitori. Pentru a realiza acest lucru, este necesar sprijinul puternic al Parlamentului European și al Consiliului. Prin urmare, Comisia va propune includerea programului european de dezvoltare industrială în domeniul apărării printre prioritățile legislative care trebuie tratate cu prioritate de către cele trei instituții. Un acord cu Parlamentul European și cu Consiliul, obținut până la începutul anului 2018, ar permite ca primele proiecte să fie finanțate în 2019.
- Elaborarea unui program european de dezvoltare industrială în domeniul apărării mai ambițios în următorul cadru financiar multianual, însoțit de o evaluare a impactului, cu o sumă de referință de 1 miliard EUR în fiecare an, cu scopul de a permite o investiție totală anuală semnificativă în capacitățile de apărare colaborativă în Europa.

b. Perspective: pregătirea terenului pentru achiziția în comun de capacități

Dezvoltarea și achiziția de capacități de apărare sunt inerent legate, în special când este vorba despre finanțare. Pentru a beneficia de sprijin în cadrul programului european de dezvoltare industrială în domeniul apărării, industria va trebui să demonstreze că statele membre s-au angajat să finanțeze dezvoltarea în continuare a acțiunii eligibile și să achiziționeze produsul sau tehnologia finală într-un mod coordonat, inclusiv printr-o procedură comună de achiziții publice, dacă este cazul. Un astfel de angajament ar asigura faptul că o contribuție din bugetul UE este acordată numai pentru proiectele unde, pe de o parte, există motive rezonabile de a considera că dezvoltarea va avea ca rezultat o achiziție și, pe de altă parte, în cazul în care acest lucru se realizează într-un mod cooperativ, în vederea optimizării investițiilor și pentru a asigura sinergii.

Achizițiile vor rămâne de competența statelor membre. În consecință, este necesară o explorare mai amplă a unor noi stimulente pentru a încuraja achiziționarea colaborativă de echipamente de apărare, cu o serie de avantaje în ceea ce privește interoperabilitatea, economiile de scară, sprijinirea unei baze industriale europene viabile, economiile bazate pe ciclul de viață în ceea ce privește întreținerea, sprijinul logistic, facilitățile de formare și structura de comandă. Aceste măsuri de stimulare ar putea facilita, de asemenea, soluții multinaționale legate de echipamente și de proprietatea comună, care pot fi în mod special potrivite pentru capacitățile care nu sunt în uz permanent (de exemplu, capacități de transport aerian strategic).

Setul de instrumente financiare

Deși rolul bugetului UE este în mod necesar limitat în ceea ce privește achiziționarea capacităților de apărare, Comisia poate sprijini statele membre în multe privințe, în special acordându-le asistență pentru a mobiliza cele mai adecvate și eficiente modalități financiare pentru achiziționarea în comun a capacităților de apărare. În momentul de față, proiectele de

achiziții colaborative sunt, în cea mai mare parte, negociate și puse în aplicare pe o bază ad-hoc de către statele membre implicate. Cunoștințele și bunele practici privind posibilele aranjamente financiare nu sunt înregistrate, standardizate și partajate în mod sistematic în beneficiul tuturor statelor membre. În plus, deși statele membre au un grad ridicat de cunoștințe și expertiză cu privire la modalitățile de desfășurare a achizițiilor publice în domeniul apărării naționale, ele se confruntă cu un decalaj în ceea ce privește expertiza și instrumentele în cazul proiectelor colaborative. Instrumentele și informațiile legate de dispozițiile financiare optime nu sunt disponibile într-un singur loc. Fiecare proiect colaborativ de dezvoltare și de achiziții publice are cerințele și caracteristicile sale unice și, prin urmare, nu ar fi oportun să se aplice o abordare unică. Cu toate acestea, o serie de provocări cu care se confruntă proiectele colaborative sunt recurente și, prin urmare, ar exista avantaje pentru un astfel de set de instrumente, precum și competențele pentru a consilia cu privire la utilizarea lor în contextul proiectelor specifice, disponibile la cerere. Comisia, în colaborare cu statele membre, a identificat unele dintre cele mai frecvente probleme și posibile metode de rezolvare a acestora.

- O primă provocare constă în creșterea sinergiilor și sincronizarea cheltuielilor bugetare: colaborarea dintre statele membre poate conduce la sinergii și la economii de scară, dar valorificarea acestor sinergii este adesea împiedicată de lipsa de sincronizare în planificarea de contribuții bugetare, care, la rândul său, poate duce la întâzieri în punerea la dispoziție a resurselor bugetare pentru proiecte colaborative. O posibilă modalitate de abordare a acestei provocări este punerea în comun a resurselor naționale specifice pentru finanțarea proiectelor colaborative¹², ceea ce ar permite gradul necesar de coordonare și de sincronizare bugetară de-a lungul unor perioade de timp îndelungate și ar evita indisponibilitatea fondurilor într-un anumit an.
- O a doua provocare constă în riscul echitabil și împărțirea costurilor: costul de dezvoltare a capacităților poate fi inițial „restrâns” la numărul (potențial mic) de state membre participante, în pofida faptului că ulterior ar putea crea un avantaj față de altele (de exemplu, achiziționarea de echipamente disponibile în comerț). Este posibil să se elaboreze mecanisme cu ajutorul cărora aceste state membre sunt „compensate” prin intermediul unui mecanism de recuperare a costurilor de dezvoltare de alte state membre care participă la achiziționarea de capacități. Aceasta include posibilitatea de a crea instrumente financiare legate de proiect. În cazul în care acest lucru se justifică, aceste vehicule ar putea fi, de asemenea, utilizate pentru o emisiune de instrumente de capital (datorie sau capital propriu), cu scopul de a permite o structură mai flexibilă și de a asigura disponibilitatea deplină a resurselor atunci când acestea sunt necesare.
- O a treia provocare constă în evitarea constrângerilor în materie de finanțare în cadrul lanțului de aprovizionare: dezvoltarea capacităților este efectuată în cadrul unor diferite părți din lanțul de aprovizionare pentru apărare — marii furnizori de sisteme acționează în calitate de contractanți principali, iar IMM-urile și societățile intermediare în calitate de subcontractanți. Acestea din urmă ar putea avea dificultăți în ceea ce privește accesul la finanțarea necesară. Pentru a depăși aceste dificultăți, ar putea fi utilizate instrumente financiare bine orientate, cum ar fi garanțiile, pentru a acoperi împrumuturile acordate (sub)contractanților din domeniul apărării.

¹² Un exemplu de mecanism de punere în comun a resurselor este mecanismul financiar de cooperare al AEA, a cărui înființare a fost aprobată de Comitetul de conducere la nivel ministerial al AEA la 18 mai 2017. Negocierile cu statele membre privind un acord de program vor începe în curând.

- În cele din urmă, o sporire a optimizării și a valorii adăugate a cooperării dintre statele membre se poate realiza prin explorarea unor forme alternative de structuri cu proprietar final ale capacităților (de exemplu, coproprietatea sau structurile de leasing).

Împreună, instrumentele menționate anterior vor face parte din setul de instrumente financiare ale Fondului european de apărare. Setul de instrumente financiare va oferi diferite tipuri de regimuri pe care statele membre le pot utiliza pentru a răspunde provocărilor ridicate de dezvoltarea și de achizițiile în comun dintr-o perspectivă de finanțare. Setul de instrumente financiare, a cărui utilizare este facultativă pentru statele membre, va furniza în special un set de instrumente financiare predefinite standardizate care pot fi utilizate într-o manieră flexibilă de către statele membre, astfel încât să se poată finanța în comun proiecte care beneficiază de sprijin de la bugetul UE în faza de prototip, dar fără a se limita la acestea.

Pe termen scurt, se va înființa un comitet ad-hoc cu statele membre pentru a dezvolta instrumente standardizate, gata de utilizare, care vor permite setului de instrumente financiare să fie pus în practică rapid în cazul în care statele membre decid să îl utilizeze. Printre altele, acest lucru ar putea include elemente cum ar fi modele standardizate, propunerea de liste de termeni, instrumente standard pentru a crea instrumente financiare legate de proiect sau modele pentru acordurile-cadru necesare. Acest comitet ad-hoc va cuprinde reprezentanți din partea ministerelor apărării și al economiei/de finanțe, reprezentanți ai SEAE, AEA¹³ și alte părți interesate relevante. Structurile, mecanismele existente și experiența acumulată de statele membre în finanțarea proiectelor colaborative din domeniul apărării vor fi folosite în cea mai mare măsură posibilă pentru a garanta cele mai bune practici și pentru a evita suprapunerile. Comisia va sprijini această activitate, se va baza pe experiența sa în utilizarea unor instrumente similare în alte domenii de politică și va contribui la adaptarea acestor instrumente în contextul apărării.

În plus, Comisia va înființa un grup operativ care va sprijini statele membre, la cerere, pentru aplicarea setului de instrumente financiare în cazul anumitor proiecte colaborative de achiziții. De exemplu, acesta va oferi consiliere cu privire la avantajul utilizării diferitelor forme de instrumente de finanțare pentru vehicule financiare legate de proiect, inclusiv plățile în avans a capitalului propriu și finanțarea provizorie (*bridge financing*), prin emiterea de instrumente de pe piața de capital. În plus, grupul operativ va fi disponibil ca un punct de contact unic care va putea recurge la experiența Comisiei în alte domenii relevante pentru achiziții colaborative, cum ar fi, de exemplu, respectarea regulilor de concurență ale dreptului UE al contractelor de achiziții publice și apărarea sau tratamentul statistic în conturile bugetare. Ca atare, grupul operativ intern ar oferi un ghișeu unic în domeniile de expertiză ale Comisiei, oferind consultanță și servicii administrative și, dacă este cazul, servicii financiare, la cererea statelor membre care doresc să desfășoare proiecte colaborative de achiziții¹⁴. În acest mod, Comisia poate să acționeze ca un partener de încredere pentru statele membre în stabilirea achizițiilor în comun a capacităților de apărare.

Raportându-ne la viitor, vor fi examinate și beneficiile aferente creării unei structuri financiare permanente dincolo de contextul specific al proiectului. În funcție de conceptul și de profilul său financiar, o astfel de structură permanentă ar putea oferi stimulente financiare suplimentare pentru dezvoltarea colaborativă a capacităților și pentru achiziții publice

¹³ În special, va utiliza la maximum potențialul de expertiză al AEA obținut în urma instituirii mecanismului financiar pentru cooperare.

¹⁴ Ar trebui remarcat că furnizarea de către Comisie a anumitor servicii, cum ar fi serviciile financiare, ar necesita un mandat în conformitate cu jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

colaborative între statele membre, inclusiv tratarea acestora în cadrul bugetar general¹⁵. Sub rezerva formei finale a posibilei cooperări structurate permanente viitoare (PESCO) și având în vedere caracterul favorabil incluziunii, posibilitatea de a reuni principalele aspecte legate de setul de instrumente financiare în cadrul PESCO va fi, de asemenea, luată în considerare.

Etapele următoare:

- Crearea unui comitet ad-hoc, cu statele membre și cu părțile interesate relevante, cu obiectivul de a dezvolta o primă serie de instrumente care ar putea face parte din setul de instrumente financiare.
- Crearea unui grup operativ intern al Comisiei care să acționeze ca un ghișeu unic care oferă sprijin statelor membre cu privire la anumite proiecte de achiziții colaborative, inclusiv mobilizarea setului de instrumente financiare și alte tipuri de consultanță și servicii financiare și administrative.
- Continuarea examinării unei posibilități de stabilire a unei structuri financiare permanente dincolo de contextul proiectului pentru a oferi stimulente financiare suplimentare pentru dezvoltarea concertată a capacităților.

5. Sprijinirea lanțurilor de aprovizionare europene integrate și a IMM-urilor competitive

În timp ce dezvoltarea capacităților este în mod normal finanțată cu mijloace publice, industria suportă o parte importantă a riscului. Aceasta reprezintă o provocare deosebită pentru furnizorii mici, care adesea trebuie să se adapteze și să își modernizeze periodic capacitatea de producție în funcție de diferite interese, menținându-se, în același timp, la marginea curbei inovării. Acești actori reprezintă o parte esențială din lanțul de aprovizionare pentru apărare și provocările cu care se confruntă ar putea afecta derularea cu succes a programelor de dezvoltare. De asemenea, astfel de probleme pot apărea nu doar în faza de dezvoltare, ci și în cadrul achizițiilor publice ulterioare.

Dezvoltarea capacităților este efectuată nu doar de către marii furnizori de sisteme care acționează în calitate de contractanți principali, ci și de IMM-urile și de societățile intermediare în calitate de subcontractanți. Prin urmare, adesea va exista un întreg lanț de întreprinderi interconectate care sunt implicate în acest proces. În cazul în care un element individual în cadrul lanțului se confruntă cu constrângeri de finanțare pentru realizarea investițiilor sau pentru obținerea de capital de lucru suficient, atunci acest lucru ar putea antrena creșterea costurilor globale de dezvoltare și/sau a costurilor marginale de producție. De asemenea, ar putea cauza întârzieri în materie de dezvoltare a capacităților sau de achiziții publice.

În același timp, având în vedere noile provocări tehnologice din sector (de la inteligența artificială la robotizare), inovarea în domeniul tehnologiilor de apărare vine în general de la întreprinderile nou-înființate care, în unele cazuri, nu se concentrează neapărat pe apărare. Instrumentele financiare adecvate, cum ar fi capitalul de risc sau capitalurile proprii, ar putea

15 După cum s-a menționat în Planul de acțiune european în domeniul apărării: „Contribuțiile naționale de capital la componenta de capacități vor fi tratate ca «măsuri cu caracter excepțional» în cadrul Pactului de stabilitate și de creștere, ceea ce înseamnă că acestea vor fi deduse din efortul bugetar structural care se preconizează că va fi realizate de către statele membre. Același tratament se va aplica și în cazul garanțiilor, în măsura în care acestea au un impact asupra deficitului și/sau a datoriei”.

contribui la dezvoltarea tehnologiilor europene competitive, care au o importanță deosebită pentru securitatea și autonomia strategică a Europei.

În vederea valorificării potențialului IMM-urilor și al subcontractanților mai mici, toate instrumentele din Fondul european de apărare vor fi mobilizate atât în componenta de cercetare, cât și în componenta de capabilități. Atât acțiunea pregătitoare, cât și viitorul program de cercetare în domeniul apărării la nivelul UE vor atrage o participare largă de actori, inclusiv IMM-uri. Programul european de dezvoltare industrială în domeniul apărării asigură faptul că o parte credibilă din bugetul general va veni în sprijinul proiectelor care permit participarea transfrontalieră a IMM-urilor. În acest fel, programul va sprijini includerea IMM-urilor în lanțurile de aprovizionare europene.

Deși cea mai mare parte a activităților au fost inițiate în sprijinul accesului transfrontalier la piață pentru IMM-uri și subfurnizori, precum și pentru a facilita integrarea acestora în lanțurile de aprovizionare existente sau noi, mai rămân multe lucruri de făcut, atât la nivel european, cât și la nivel național. Este nevoie de o serie de măsuri de sprijinire a accesului la piața transfrontalieră, inclusiv de măsuri vizând:

- reducerea fragmentării și îmbunătățirea funcționării pieței unice în domeniul apărării;
- sprijinul în cadrul fondurilor structurale și de investiții europene sau al programelor UE gestionate la nivel central;
- facilitarea în continuare a accesului la finanțare de la Banca Europeană de Investiții, Fondul European de Investiții și alte părți interesate, inclusiv băncile naționale de promovare, care își urmează politica de acordare de credite cu un accent special asupra inovării prin intermediul unor instrumente de capital propriu și de capital de risc; și
- sprijinirea dezvoltării de grupări regionale prin intermediul Rețelei europene a regiunilor din domeniul apărării¹⁶.

Instrumente financiare pentru sprijinirea IMM-urilor și a întreprinderilor cu capitalizare medie

Programul de dezvoltare a industriei de apărare propus de Comisie prevede posibilitatea unor instrumente financiare pentru sprijinirea IMM-urilor și a întreprinderilor cu capitalizare medie în ceea ce privește eliminarea decalajului dintre cercetare și dezvoltare. Aceste instrumente financiare ar putea fi puse în aplicare cu grupul BEI (inclusiv FEI pentru IMM-urile inovatoare și întreprinderile nou-înființate) sau cu alți parteneri relevanți.

Pentru a ajuta la exploatarea unor noi posibilități pentru diferite părți ale lanțului de aprovizionare și în conformitate cu limitările sale interne, grupul BEI sprijină deja investițiile în domeniul securității și al apărării, în special în trei domenii: (i) CDI pentru tehnologiile cu utilizare dublă, inclusiv securitatea cibernetică și vaccinurile, în măsura în care aceste investiții pot fi motivate de comercializarea lor în scopuri civile; (ii) protecția infrastructurilor fizice, cum ar fi supravegherea, și controlul accesului în sectoarele energiei, transporturilor și în sectorul urban; și (iii) infrastructura de telecomunicații și informații, inclusiv rețele în bandă largă (fixe, mobile și prin satelit), centre de date și sisteme informatice. Fondul European de Investiții a elaborat recent acorduri în domeniul capitalului de risc pentru sprijinirea întreprinderilor nou-înființate în domeniul securității și al apărării. BEI va continua să își intensifice contribuția la agenda UE în materie de securitate și de apărare. Aceasta include, ca un prim pas, un sprijin sporit pentru tehnologiile cu utilizare dublă, finanțarea

¹⁶ <https://www.endr.eu/>

sporită a măsurilor de protecție civilă, precum și consolidarea infrastructurii fizice, a bioapărării cibernetice și prelungirea schemelor de sprijin pentru investițiile care au un caracter accesoriu în raport cu activitățile de securitate și de apărare. Într-o a doua etapă, având în vedere modificările necesare la elaborarea politicilor globale, Banca va elabora un sistem de diligență necesară solid pentru a sprijini investițiile în sectorul de securitate în cadrul Uniunii.

În cazul în care accesul la finanțare ar putea fi limitat pentru anumite activități din domeniul apărării, având în vedere restricțiile de creditare, rolul băncilor naționale sau regionale în utilizarea instrumentelor financiare relevante și, în acest mod, în îmbunătățirea accesului IMM-urilor la lanțurile de aprovizionare pentru a obține finanțarea necesară va fi explorat în continuare. Câteva dintre băncile de promovare respective pot și sprijini deja activ proiecte în contextul apărării la nivel național. Exemple de proiecte sprijinite pornesc de la structurile de parteneriat public-privat pentru servicii militare și merg până la capacități militare, cum ar fi vehicule blindate. Comisia va examina cele mai bune modalități de mobilizare a instrumentelor financiare relevante în contextul următorului CFM.

Utilizarea fondurilor structurale și a specializării inteligente

Programele de finanțare ale Uniunii, în special fondurile structurale și de investiții europene, pot juca, de asemenea, un rol important în promovarea unor lanțuri de aprovizionare integrate. Astfel cum este prevăzut în planul de acțiune pentru apărarea europeană, Comisia Europeană face eforturi pentru a promova oportunitățile de finanțare oferite de fondurile structurale, care pot fi utilizate de statele membre în sectorul apărării în măsura în care acestea contribuie la obiectivele fondului în cauză:

- (i) cofinanțarea proiectelor de investiții în producție; și
- (ii) sprijinirea procesului de modernizare a lanțurilor de aprovizionare pentru apărare.

Industria de apărare pot contribui la realizarea scopurilor și obiectivelor stabilite în cadrul fondurilor structurale și de investiții europene, cum ar fi promovarea dezvoltării economiilor regionale, care reprezintă un multiplicator de investiții semnificativ pentru competențe, locuri de muncă, dezvoltarea tehnologică și economică.

Fondul european de dezvoltare regională (FEDER) poate sprijini investițiile pentru IMM-urile care își desfășoară activitatea în sau legătură cu sectorul apărării, atât timp cât acestea urmăresc obiectivul predominant al Uniunii de consolidare a coeziunii economice, sociale și teritoriale, în conformitate cu domeniul de aplicare al sprijinului din partea FEDR, și contribuie la obiectivele tematice existente¹⁷.

De exemplu, investițiile în domeniul apărării, activitățile de cercetare și inovare pentru dezvoltarea și introducerea de noi tehnologii sunt eligibile pentru finanțare din FEDER, în special în cazul în care acestea sunt legate de punerea în aplicare a specializării inteligente, în cazul în care obiectivul predominant al investiției este de a contribui la coeziunea economică, socială și teritorială.

Noi acțiuni pentru a sprijini IMM-urile din sectorul apărării

Comisia va continua să monitorizeze Raportul Grupului consultativ de experți privind accesul transfrontalier al IMM-urilor la contracte în domeniul apărării și al securității, publicat la 30 noiembrie 2016. Comisia va adopta recomandări, adresate statelor membre și autorităților lor contractante, pentru a sprijini IMM-urile și subfurnizorii într-o serie de domenii, inclusiv:

¹⁷ Conform definițiilor din Regulamentul (CE) nr. 1301/2013.

- Acțiunile concrete cu privire la modul în care autoritățile de achiziții publice ar putea facilita participarea transfrontalieră a IMM-urilor și a întreprinderilor cu capitalizare medie la procedurile de achiziții în domeniul apărării. Astfel de măsuri ar putea include furnizarea timpurie de informații cu privire la planurile și prioritățile pe termen lung, prin publicitate premergătoare achizițiilor, desemnarea procedurilor de achiziții publice pentru a facilita participarea transfrontalieră și a IMM-urilor, acțiuni de formare pentru furnizori etc.
- Măsurile de politică industrială, cum ar fi dezvoltarea de sisteme de finanțare ținând seama de necesitățile IMM-urilor în materie de apărare, furnizând informații asupra IMM-urilor și a capacităților acestora, prin sprijinirea dezvoltării de clustere în domeniul apărării, dezvoltarea competențelor, sprijinirea și realizarea de proiecte de cercetare și tehnologie cu sprijin pentru implicarea IMM-urilor.

Aceste recomandări ar trebui să fie adoptate până la sfârșitul anului 2017, iar discuțiile cu statele membre au început deja. Recomandările vor fi puse în aplicare prin colaborarea cu industria de profil la elaborarea unui set de bune practici pe tot cuprinsul lanțurilor de aprovizionare care trebuie să fie urmate de întreprinderi pentru a fi competitive și a avea cele mai bune produse, oferind în același timp oportunități pentru subfurnizori în întreaga Europă, indiferent de locul unde sunt situați. Comisia contează pe implicarea activă a industriei în acest proces, în special a contractanților principali.

Etapele următoare:

- Procentul din bugetul programului european de dezvoltare industrială în domeniul apărării pentru proiecte care să permită participarea transfrontalieră a IMM-urilor.
- Luarea în considerare a participării transfrontaliere a IMM-urilor și a instrumentelor financiare dedicate în contextul elaborării propunerilor respective în contextul următorului CFM.
- Grupul BEI își va intensifica pe termen scurt sprijinul pentru tehnologiile cu dublă utilizare, finanțarea sporită a măsurilor de protecție civilă, precum și extinderea sprijinului pentru investițiile care au un caracter accesoriu în raport cu activitățile de securitate și de apărare. Într-o a doua etapă, având în vedere modificările necesare la elaborarea politicilor globale, banca va elabora un sistem de diligență necesară solid pentru a sprijini investițiile în sectorul de securitate în cadrul Uniunii.
- În cazul în care accesul la finanțare ar putea fi limitat pentru anumite activități din domeniul apărării, având în vedere restricțiile de creditare, rolul băncilor naționale sau regionale în utilizarea instrumentelor financiare relevante și, în acest mod, în îmbunătățirea accesului IMM-urilor la lanțurile de aprovizionare pentru a obține finanțarea necesară va fi explorat în contextul noului CFM.
- Popularizarea posibilităților existente oferite de programele de finanțare ale UE, precum și de băncile naționale sau regionale de promovare.
- Dezvoltarea, împreună cu industria, a unui sector cu un set de bune practici la nivelul lanțurilor de aprovizionare.

CONCLUZIE

Fondul european de apărare începe deja să dea rezultate.

Acțiunea pregătitoare privind cercetarea în domeniul apărării este operațională, oferind o sumă estimată la 90 de milioane EUR pe o perioadă de trei ani în cadrul componentei de cercetare. Propunerea prezentată astăzi privind un program european de dezvoltare industrială în domeniul apărării va adăuga 500 de milioane EUR până în anul 2020 în cadrul componentei de capabilități, cu potențialul de a genera investiții totale de cel puțin 2,5 miliarde EUR începând din 2019.

În plus, Comisia lansează în prezent o serie de instrumente financiare care ar trebuie să ducă rapid la proiecte colaborative între statele membre. Comisia este pregătită să sprijine statele membre cu privire la anumite proiecte de achiziții colaborative.

Comisia își asumă partea sa de răspundere. Parlamentul European și Consiliul ar trebui să adopte propunerea ca pe o chestiune prioritară. Statele membre ar trebui să folosească anul 2018 pentru identificarea și pregătirea de proiecte care să fie finanțate în regim de urgență.

Aceste propuneri și acțiuni constituie un pas înainte către o cooperare mai strânsă în domeniul apărării în Europa, care va fi consolidată în viitorul cadru financiar multianual post-2020, în care Fondul european de apărare va reprezenta jumătate din proiectele colaborative în domeniul apărării în Europa.

Prin aceste propuneri, Comisia contribuie la crearea unei Uniuni Europene care protejează și apără. Un Fond european de apărare ambițios va veni în sprijinul competitivității industriei europene de apărare. Acesta va fi motorul care susține dezvoltarea unei piețe europene a securității și a apărării.

ANEXĂ

Sprijinirea cooperării în domeniul apărării prin setul de instrumente financiare

Comisia va juca un rol activ în ceea ce privește setul de instrumente financiare. Comisia va institui un comitet ad-hoc format din statele membre și din părțile interesate relevante cu scopul de a standardiza setul de instrumente financiare, în măsura în care este posibil, pentru a permite aplicarea rapidă a acestora în cadrul fiecărui proiect. În plus, Comisia va înființa un grup operativ care va sprijini statele membre, la cerere, în ceea ce privește aplicarea setului de instrumente financiare în cazul anumitor proiecte de achiziții comune. Prin urmare, Comisia va furniza o contribuție concretă la sprijinirea statelor membre în vederea realizării de proiecte de achiziții comune.

Standardizarea setului de instrumente financiare:

Activitățile care urmează să fie desfășurate pentru a standardiza setul de instrumente financiare ar urma să țină cont de practici, concepte și exemple existente din contexte naționale, multinaționale și internaționale. Pentru a se evita orice suprapunere, structurile și mecanismele existente ar trebui să fie corelate cu setul de instrumente financiare în cel mai bun mod cu putință, rămânând în același timp deschise către diferitele opțiuni pentru care sunt utilizate.

Punerea în comun a resurselor bugetare

În cea mai simplă formă, punerea în comun ar impune statelor membre care decid să coopereze cu privire la un proiect de apărare să contribuie cu o sumă de fonduri către un compartiment național (de exemplu, conturi bancare) al mecanismului de punere în comun a resurselor desemnat. Aceste fonduri ar putea fi utilizate ulterior pentru finanțarea unor proiecte de colaborare specifice împreună cu alte state membre. Există deja câteva exemple de punere în comun a resurselor care sunt instituite sau în curs de dezvoltare în domeniul apărării și care oferă o idee asupra posibilităților potențiale. În special, Organizația de Cooperare Comună în materie de Armament (OCCAR) dispune de un mecanism simplu de punere în comun a resurselor, în timp ce Agenția Europeană de Apărare (AEA) este în prezent în curs de creare a unui mecanism financiar de cooperare (CFM)¹⁸, o formă de mecanism de punere în comun a resurselor care, printre altele, ar permite, de asemenea, schimbul de „avansuri rambursabile” între statele membre. Comisia va face eforturi suplimentare, în special pentru a analiza și a evalua în ce măsură mecanismele existente vor fi combinate cu instrumente financiare mai sofisticate.

Mecanismele de recuperare a costurilor prin intermediul unei societăți vehicul investițional (SPV)

Recuperarea costurilor ar produce o formă de „cvasivenituri” care s-ar întoarce la entitățile în care s-a investit inițial (și anume statele membre care au investit în dezvoltarea unei capacități). În cazul în care acestea sunt puse în comun într-o societate vehicul investițional (SPV), structura fluxului de lichidități ar fi asemănătoare cu cea a unui context de finanțare de proiect. Două structuri diferite de finanțare ar putea fi avute în vedere pentru un astfel de SPV: (i) finanțare prin participare la capital, prin care fiecare stat membru care participă la dezvoltare face o plată forfetară egală la SPV pentru a acoperi costurile de dezvoltare, ceea ce ar reprezenta o participare la capital în cadrul SPV; sau (ii) finanțarea de tip „punte”, conform

¹⁸ La 18 mai 2017, Comitetul director al AEA a adoptat mecanismul financiar cooperatist ca program ad-hoc CAT A al AEA. Negocierile cu statele membre privind un acord de program vor începe în curând și se preconizează că se vor încheia în lunile următoare.

căreia statele membre care participă la dezvoltare ar putea decide, de asemenea, să finanțeze o parte din costurile de dezvoltare prin emiterea de instrumente pe piața de capital (de exemplu, obligațiuni pentru finanțarea proiectelor), reducându-și prin urmare participarea la capitalul social inițial în vehiculul investițional. Comisia va face eforturi suplimentare cu privire la diferitele aspecte juridice, instituționale și financiare necesare pentru punerea în aplicare a acestor structuri, inclusiv crearea de instrumente financiare legate de proiect. Obiectivul ar fi de a facilita folosirea lor prin standardizare și prin schimbul de experiență și de cele mai bune practici.

Garanție privind finanțarea furnizorilor în legătură cu proiectul

Ar putea fi utilizate garanții pentru a acoperi împrumuturile acordate (sub)contractanților din domeniul apărării. O modalitate de a oferi garanții ar fi ca statele membre care vor participa la achizițiile publice să formeze un vehicul de finanțare (de exemplu, vehicule investiționale - SPV) și să pună în comun contribuții, creând un fond de garantare. O alternativă la prefinanțarea fondului de garantare ar impune statelor membre care participă să furnizeze supra-garanții pentru a asigura capacitatea de creștere a calității creditului. Comisia va face eforturi suplimentare, în special în ceea ce privește explorarea opțiunilor pentru o mai mare cooperare instituțională cu instituțiile financiare publice, cum ar fi băncile de promovare, în ceea ce privește punerea în aplicare a instrumentelor financiare precum garanțiile.

Alte instrumente posibile

Exemple de implicare comună în sectorul apărării există deja, cum ar fi în contextul NATO (de exemplu, flotele de aeronave de alimentare multifuncționale multinaționale și capacitatea de transport aerian strategic). Experiența dobândită până în prezent ar putea constitui o bază utilă pentru dezvoltarea în continuare a instrumentelor care să fie incluse în setul de instrumente financiare, ceea ce ar putea sprijini statele membre în solicitarea coproprietății. În plus, contractele de leasing ar putea, de asemenea, reprezenta o completare utilă a setului de instrumente financiare. O formă de leasing ar putea include, în special, leasing de către statul/statele membru(e) către sectorul privat și/sau o întreprindere de stat. Leasingul dintr-un alt stat membru/țară terță ar putea fi, de asemenea, avut în vedere, în special în cazul în care aceste țări sunt fie specializate în anumite capacități de apărare și/sau au capacități neutilizate. O altă posibilitate ar putea fi ca UE (de exemplu, Comisia sau o agenție) să închirieze (acolo unde este posibil în temeiul tratatului) capacități (de exemplu, produse cu dublă utilizare) din sectorul privat.

Sprijin specific proiectului în ceea ce privește punerea în aplicare a setului de instrumente financiare:

Comisia va crea un grup operativ intern care urmează să fie pregătit să asiste statele membre în ceea ce privește aplicarea setului de instrumente financiare. Grupul operativ va fi în măsură să ofere asistență concretă și informații specifice pentru fiecare proiect. Exemple de tipuri de sprijin pe care le-ar putea acorda grupul operativ intern sunt prezentate mai jos.

Consultativ

- Adaptarea modelelor standardizate
- Respectarea dreptului UE
- Planificare financiară
- Colectarea de bune practici

Administrativ

- Facilitarea reuniunilor
- Secretariat central
- Nod informațional central

Financiar

- Gestionare fonduri / gestionare active
- Emisie de creanțe
- Interlocutor pentru Grupul BEI / Băncile naționale de promovare

← **Sprijinul Comisiei în implementarea setului de instrumente financiare al FEA** →